

Pieredzējuši pedagogi apgūst pārmaiņas mācību darba vērtēšanā. Lai uzklāusītu šīs jomas ekspertus, Cēsis pulcējās teju simts skolotāju un 25 skolu administrāciju pārstāvji.

Viņi klausījās profesionāļus, kas darbojušies izglītības programmas "Skola 2030" veidošanā. Cēsu, Vecpiebalgas, Jaunpiebalgas, Raunas, Amatas novada un arī Valmieras pedagogi iedziļi-

Pārmaiņas skolēnu mācību darba vērtēšanā

nājās, kas darāms, lai dažā ziņā patiešām būtiski mainītos skolēnu mācību darba izvērtēšana.

Cēsu Valsts ģimnāzijas metodiskā centra vadītāja Dace Baltiņa, kura aicināja lektoros, izpētījusi, par kurām tēmām pedagogi grib dzirdēt ekspertu viedokli un atbildes uz jautājumiem, kas radušies pieredzējušiem pedagogiem.

Zināšanās dalījās "Skola 2030" ekspertes un pedagoges, kas strādā Rīgas skolās, Andžela Sokolova un Santa Kazaka. Viņas skaidroja, kā maināma metodika un paņēmieni pedagogiskajā darbā, lai mainītos skolēnu zināšanu un prasmju novērtēšana.

Dace Baltiņa atzina: "Mēs, lektores, zināmā mērā klausītājiem sniedzām arī psiholoģisko atbalstu, iedrošinot pedagogus jau tagad mācību stundās piedāvāt sk-

lēmniek uzdevumus, kas mācību darbu katram audzēknim padara jēgpilnāku." Tādējādi pedagogs var attiecīgi ieraudzīt un novērtēt katra skolēna veikumu, ar vērtējumu parādīt audzēknim, vai viņš apliecinājis jaunas zināšanas un prasmes, salīdzinot ar tām, kādas viņam jau bija.

Lektore skolotājus iedrošināja ņemt pieredzi no saviem kolēģiem - pedagogiem, kuri jau izveidojuši oriģinālas stundas.

Taču jaunajā vērtēšanas sistēmā būs nepieciešama arī bērnu vecāku aktīvāka iesaistīšanās. Par to pārliecināta Raunas vidusskolas sākumklašu skolotāja Silvija Kručāne: "Kopš sākumskolās vairs dienasgrāmatās neliek atzīmes, par bērna veikumu vecākiem ziņo aprakstoši, stāstot, kas vēl jāpamācās mājās. Daļa vecāku tā arī neizlasa skolotāja jaunāko vērtējumu. Rakstīju, ko lasīšanā un rakstīšanā bērns vēl nav apguvis, kāds uzdevums mājās, lai bērns sekmīgi turpinātu darbu skolā, bet ieteikumus bija lasījuši tikai četrās ģimenēs. Jaunajā, kompetencēs balstītā izglītības saturu apgūšanā ir paredzēts arī vecāku darbs. Mācību saturu bērns sākumklasēs nevarēs pilnvērtīgi apgūt bez ģimenes iesaistīšanās." □

Valsts valoda - 2	12.12.2019.	Raksta vien...
Angļu valoda - 2	12.12.2019.	Prot izlasīt vienkāršus tek...
Angļu valoda - 2	16.12.2019.	Prot pareizi uzrakstīt vienkāršus te...
Angļu valoda - 2	16.12.2019.	Lieto vārdu savienojumus, frāzes i...
Angļu valoda - 2	16.12.2019.	Saklusa un izprot atsevišķus vā...
Dabaszinības	17.10.2019.	Burtu miklā sameklē kultūraugu
Dabaszinības	16.12.2019.	Zina un parāda Saules sistēm
Dabaszinības	16.12.2019.	Saskata un apraksta par nori
Kristīgā mācība	24.09.2019.	Zina Bībeles struktūras galv
Kristīgā mācība	05.11.2019.	Zina, ka Dievam ir plāns (t
Kristīgā mācība	26.11.2019.	Zina notikumus ar Ābrahā
Kristīgā mācība	10.12.2019.	Izprot, ka paklausība Die

Tiecoties uz izaugsmi

Uz to pedagogiem skolās būs jāpāriet, daļēji mainot domāšanu. Pedagogam jāseko, jāpamāna un ikdienā skolēnam jāpaziņo konkrētā veikuma izvērtējums. Lai tā varētu notikt, ieviešamas un nostiprināmas izmaiņas principos, kā skolotāji precīzāk un saprotamāk vērtēs audzēkņa mācību darbu.

Dace Baltiņa: "Pieaugušajiem tagad jāsaņem vērā, citādi Latvijas skolās vērtēšanā var rasties pārspīļējumi. Metodes, kā turpmāk mācīt, kā arī vērtēšanas formu izvēle - tas viss Latvijas skolotājiem pārskatāms un izvērtāms. Jāatgādina, ka skolām Latvijā ir atšķirīgi uzdevumi, piemēram, no ģimnāzijas sabiedrība gaida, lai pedagogi sagatavotu skolēnus ar plašākām zināšanām. Tā saukto formatīvo vērtēšanu ieviest un ieraudzīt tās piensumu ne pedagogiem, ne skolēnu vecākiem nebūs viegli.

Iespējams, arī pašiem skolēniem sākumā nebūs viegli. Formatīvā vērtēšana paredz, ka pedagogam jāņem vērā arī skolēna vecuma īpatnības, izglītības iestādes specifika zināšanu sniegšanā. Jāņem vērā arī skolas materiāli tehniskā bāze - cik augstā līmenī tā ir, vai tā nodrošina skolēniem mācību priekšmetu apgūt izcilā līmenī. Ņemot to vērā, arī jāvērtē skolēnu sniegums.

Formatīvās vērtēšanas principi zināmā mērā bija saskatāmi mācību priekšmetu olimpiāžu darbu vērtēšanā. Skolotājiem, pirms tie izvirza audzēkni uz novada līmeņa olimpiādi, bija jāizvērtē, vai audzēknis ar apgūtajām zināšanām un prasmēm varēs konkurēt olimpiādē. Savukārt uz dalību mācību priekšmetu olimpiādēs valsts līmenī varēja cerēt tikai skolēni, kuri ar zināšanu līmeni izturēja konkurenci, nevis nākamajā olimpiādes kārtā tika tādēļ, ka konkurentu zināšanas izrādī-

jās vājas. Agrita Bartuševica, Cēsu Valsts ģimnāzijas matemātikas pasniedzēja, ar vērtējumiem metodiski precīzi veicina katra audzēkņa tiekšanos uz paša personiski sasniegtajiem augstākiem rezultātiem: "Aprakstošie vērtējumi skolēnu veikumam, ko tagad iesaka speciālisti, vairāk attiecas uz mācību darba veicināšanu sākumskolās. Proģimnāzijas un ģimnāzijas posmā Cēsis vērtēšana varēs "palikt pa vecam". Mācīšanas procesā par uzdevumu izpildi matemātikā skolēni saņem vērtējumus - i (ieskaitīts) vai ni (neieskaitīts). Savukārt vērtējums, kas izteikts ballēs līdz desmit, skolēnam apliecina, cik lielā mērā konkrēto tēmu vai visu izglītības programmas posmu audzēknis apguvis. Un tā jau ir summatīvā (nobeiguma) vērtēšana." □

Vērtējumā arī spriestspēja

"Druva" izvaicā Cēsu Valsts ģimnāzijas bioloģijas skolotāju INITU KRIŠKĀNI, kuras audzēkņi gūst teicamus rezultātus pasaules mācību olimpiādēs.

-Vai pareizi teikt, ka pieeja skolēnu zināšanu un to pielietojuma vērtēšanā jau radikāli mainās?
-Tā radikāli nemainīsies, jo vienmēr bijuši skolotāji, kuri augstāk novērtējuši skolēna spriestspēju, nevis spēju iegūst informāciju un rīkoties pēc parauga.
Gandrīz 30 gadu Latvijas vispārīgglītojošajās skolās audzēkņu sniegumu nevērtē ar atzīmēm no viena līdz pieci, neatprasa no galvas iemācītas atbildes uz eksāmenu biļešu jautājumiem. Taču ir pieaugušie, kuri tā arī nav izpratuši līdzšinējo vērtēšanu ar desmit ballēm. Vērtējums - desmit balles - pasaka, ka ir izcilis sniegums, ka skolēnam piemīt spriestspēja nestandarta situācijās, tā ir zinātniski pamatota un inovatīva. Taču jāsaprot, ka tā spēj izaugt un spriest vien desmit procenti.

-Kas skolotājam jāmaina, lai audzēkņus izglītotu un arī precīzi novērtētu viņu zināšanas un spriestspēju?
-Skolotāji ir dažādi. Jaunajiem pedagogiem vēl daudz laika nāksies pavadīt, gatavojoties mācību stundām. Pagaidām izglītības programmai "Skola 2030" nav atbilstošu mācību grāmatu, ir tikai dažādi elektroniski pieejami mācību materiālu paraugi.

-Cik ilgs laiks paies, līdz visi pedagogi apgūs jaunus principus skolēnu vērtēšanā un visiem pieaugušajiem būs vienāda izpratne par to?
-Manuprāt, trīs gadi, lai daudz maz apjēgtu lietu kārtību. Turpmākais ilgums atkarīgs no skolotāja personības.

-Kas izglīto ģimnāzistu vecākus par to, kā pedagogi novērtē skolēna zināšanas un prasmes desmit ballu sistēmā?
-Lielākā daļa vecāku seko tikai ballēm, kas izliktas sekmju vērtējumos. Ja vērtējums atbildis tam, ko vecāki sagaida, tad viņi nealks izglītoties par skolas vērtēšanas sistēmu. Mūsu skolas mājaslapā ir informācija par vērtēšanas sistēmu. Skolēni parakstījušies, ka ir informēti par to.

-Kādu, iespējams, globālu apstākļu dēļ Latvijai bija nepieciešama atkal mainīt skolēnu zināšanu vērtēšanas principus?
-Tehnoloģiju attīstība jau rada situāciju - ieprogrammēti roboti lētāk un efektīvāk izdara standarta darbus. Roboti montē, metina, griež un aprēķina. Tie tīra māju, gatavo ēdienu, pat atbild uz jautājumiem klientu apkalpošanas centros. Cilvēks, kurš nebūs spējīgs ne uz ko vairāk, nevarēs ilgtermiņam atrast vienu darbu. Globalizācijas rezultātā Eiropā ieceļo mazizglītoots darbaspēks no valstīm ar sliktu ekonomisko situāciju un izkonkurē vietējos iedzīvotājus. Tas liek Latvijas izglītības sistēmai beidzot deklarēt - jāmaina stratēģija, kura bija pieņemama pirms 40 un vairāk gadiem. □

Lai skolēns saprastu, vienmēr iespējams pilnveidoties

Formatīvā vērtēšana - sistēma mācīšanās atbalstam

SANTA KAZAKA, programmas "Skola 2030" profesionālās pilnveides eksperte

-Sabiedrībai ir vēlme uzlikt zīmodziņu - tu esi nopelnījis tik! Tas nostiprina uzskatu, ka jāsamierinās - es jau vairāk nesasnēšu, kas padarīts, padarīts... Lai pilnvērtīgi novērtētu mācību sasniegumus, turpmāk pedagogiem būs jāsniedz skolēniem iespēja ik dienu uzlabot zināšanas konkrētā tematā. Pedagoģ skolēnam paskaidro, kas viņam jau izdevies, kas vēl ne. Skolēns apjauš, kas vēl jāapgūst. Latvijā ir sena pieredze, ka vērtēšanā galvenais ir sasniegumu novērtēšana. Sarežģīti mainīt uzskatu, ka vērtēšana nav tikai balva vai sods, vērtēšana ir arī komunikācija. Neesmu antropologs, nezinu, cik ilgs laiks būs vajadzīgs, lai pieaugušie mainītu uzskatus. Iespējams, vecāki, kuriem darbā ir veiksmīga pieredze - no ikdienā pieļautām kļūdām var lieliski mācīties, uzlabojot darbu, nemitīgi pilnveidojoties -, būs vieglāk saprast jau-

no vērtēšanas sistēmu skolās. Arī skolotājiem, ikdienas darbā redzot skolēnu izaugsmi.

Zināšanu vērtējumu lapas nepazudīs. Nevienam nav atteicies no summatīvās vērtēšanas. Tā vienīgi būs retāk. Toties vecvecākiem būs iespēja pajautāt nevis par atzīmi, bet ko jaunu mazbērns uzziņājis. Tā varēs raisīties saruna - kurā mācību priekšmetā šonedēļ bērns no savām kļūdām mācījies un kā paveicis jaunus lietas. Katrai skolai būs iespēja veidot savu vērtēšanas nolikumu, izglītot audzēkņu vecākus par to ir tiešs skolas direktora uzdevums, nevis pedagoga.

Ja pieaudzis cilvēks dzīvē nav saņēmis kvalitatīvu atgriezenisko saiti, no kuras mācījies, uzlabojis rezultātus, iespējams, viņš tā arī nenoticēs šādai pieejai. Domāju, par to vairāk jārunā forumos, sociālajos tīklos, vebināros, arī vietējos masu medijos. Paldies saku jau tiem masu medijiem, kuri atsaukušies un darbojas sabiedrības informēšanā. Skolās būs jau iepriekš zināmie vērtējumi - balles, aprakstošie -, tomēr mainīsies ceļš, kā skolēns nonāk līdz vērtējumam.

Ja vecākiem vienīgais veids, kā noskaidrot bērna veiksmes skolā, bija pajautāt par iegūtajiem vērtējumiem, tad pakāpeniski šī - summatīvā vērtēšana (proti, zināšanu novērtēšana mācību semestra laikā, liekot vērtējumu par apgūto vielu) mazināsies.

Tās vietu pakāpeniski ieņems formatīvā vērtēšana - vērtēšana mācīšanās uzlabošanai. Ar tās palīdzību gan skolotājs, gan skolēns iegūs "pierādījumus". Skolēns zina un prot, skolotājs plāno tālāko rīcību. Skolēns, mācoties no savām kļūdām, gūst pieredzi. Viņš uzlabo savu darbu. Tā iespējama vērtēšana - nē, neizpildot savu karjeru. □

Lappusi sagatavoja MAIRITA KAŅEPE

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF Mediju atbalsta fonds